

EESTI RAHVA
MUUSEUM

TÖÖTUBA

Harivad aiad läbi aegade

Eesti keele seminar 6.10.2022
Virve Tuubel
Eesti Rahva Muuseum

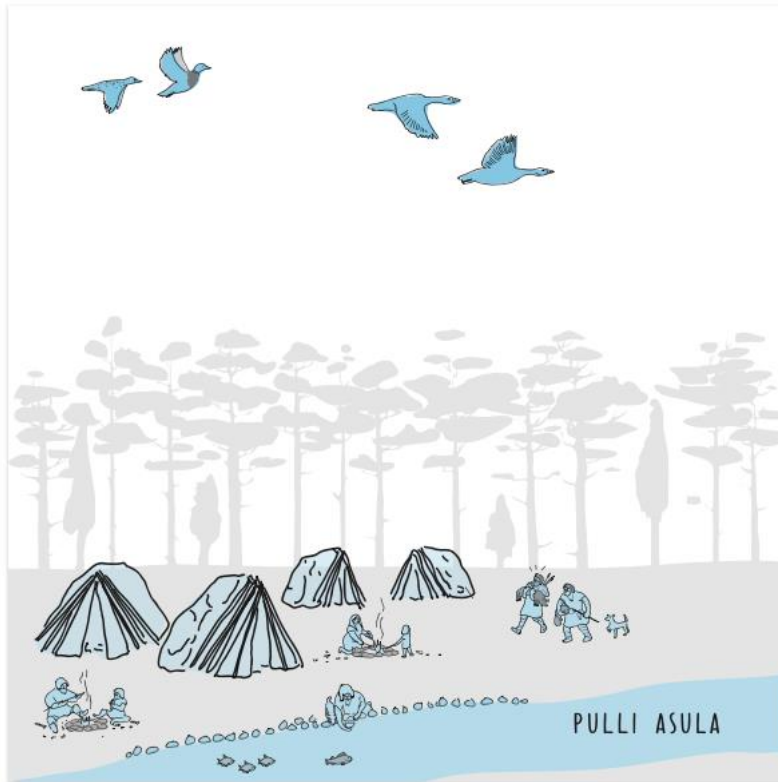

Töötuba: Harivad aiad läbi aegade

- ◆ Kasutan Eesti Rahva Muuseumi kultuuriloo näituse “Kohtumised” tegelussaali seinal olevaid jooniseid.
- ◆ Joonised kajastavad meie ja maailma ajalugu piltides.
- ◆ Valisin sealt joonised, mis näitavad, kuidas on meil olnud võimalik hakata toitu varuma ehk siis harivad aiad läbi aegade.
- ◆ Kirjeldan töötuba “Kammkeraamika”.

Asustuse algus

Kiviaeg - kammkeraamika

Umbes 4200 eKr jõudsid Eestisse ida poolt uued elanikud, kes tõid kaasa savinõude traditsiooni, mida nimetatakse iseloomuliku ornamendimotiivi järgi **kammkeraamikaks**.

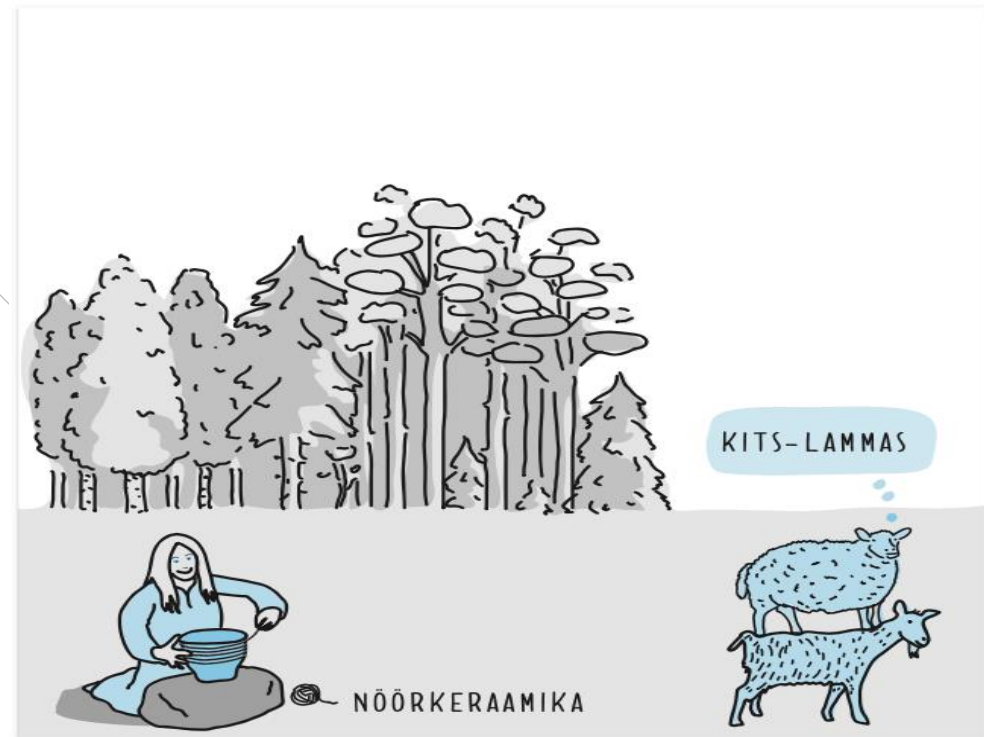
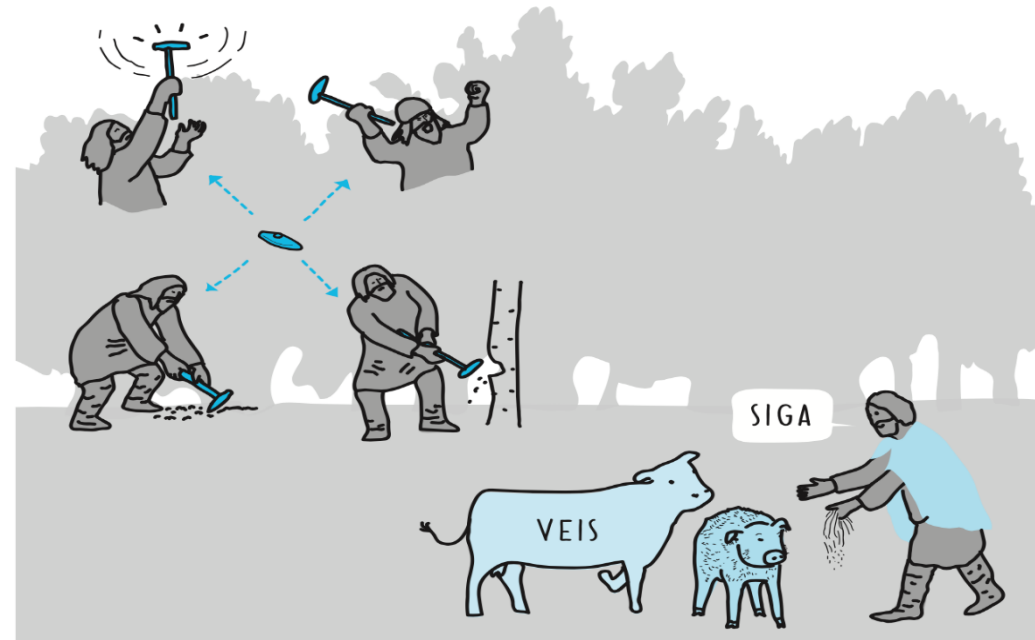
Võib-olla olid neil juba ka mingid teadmised kultuurtaimedest, kuid arvestatavat elatist need siis veel ei pakkunud.

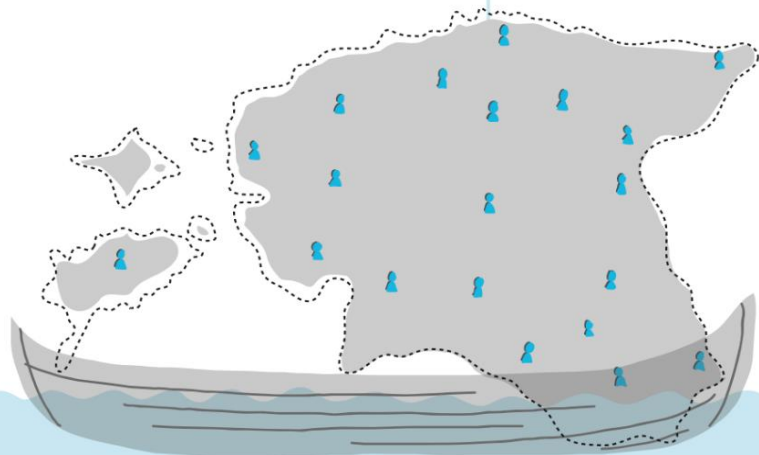

Kiviaeg - näärkeraamika

- ◆ Umbes 2800 eKr jõudsid Eesti alale taas uued elanikud, kes tõid kaasa savinõutüübi – **näärkeraamika** –, kodustatud loomad ja kivikirvesse varreaugu puurimise tehnoloogia.
- ◆ Varretatud kirvestega oli võimalik nii puid raiuda, maad kobestada, sõda pidada kui ilmselt ka jumalaid austada.

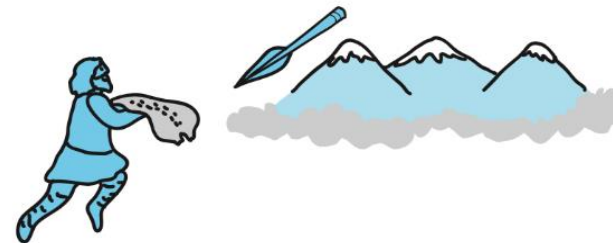

RAHVAARV U 10 000
INIMEST 1800 EKR

LINNEAMERI

KAUGKAUBANDUS

HOBUNE

PRONKSIVALU

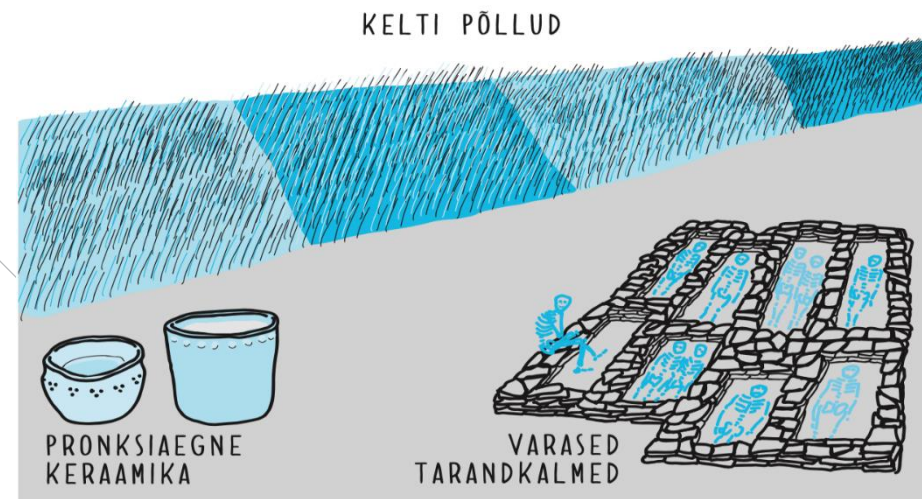
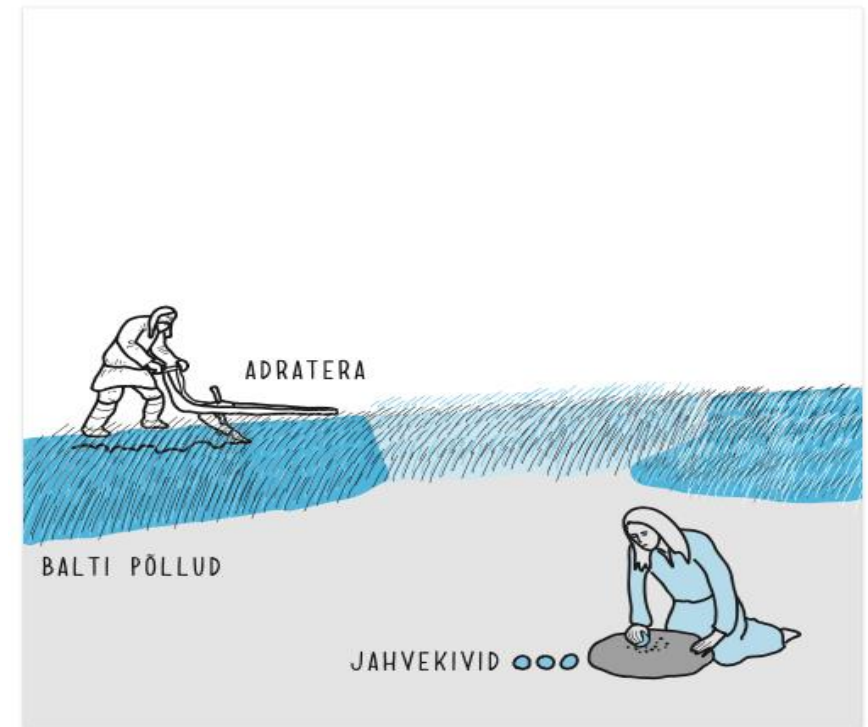

Umbes 1000 a eKr on säilinud meie aladel vanemad põllusüsteemid – ebakorrapärased põllulapid. Neid hariti konksadraga.

Umbes 500 eKr levisid uued põllusüsteemid – nüüdsed põllulapid, nn kelti põllud, on ühesuurused peenardega ümbritsetud tükid.

See osutab, nagu kuulunuks maa kellelegi, kes jagas võrdsed tükid ülejäänud maaharijatele.

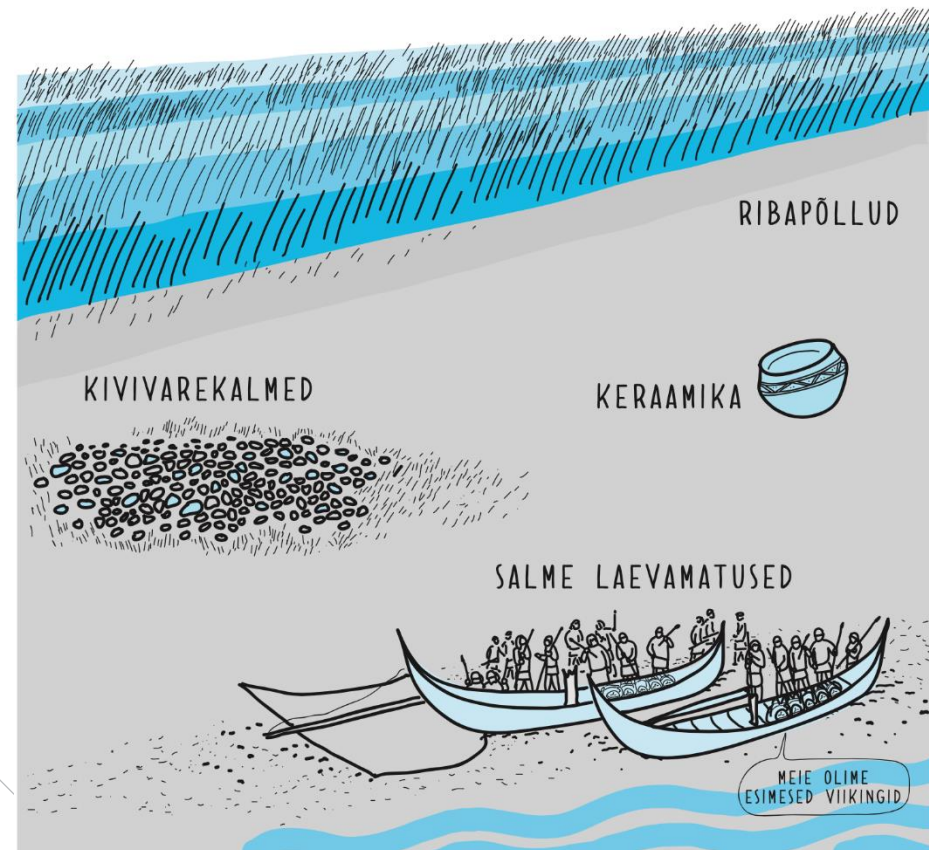
Uurijad on sellist põllulappide sümboolikat näinud ka samal ajal levivates kividest laotud nelinurksetes hauarajatistes – varastes tarandkalmetes.

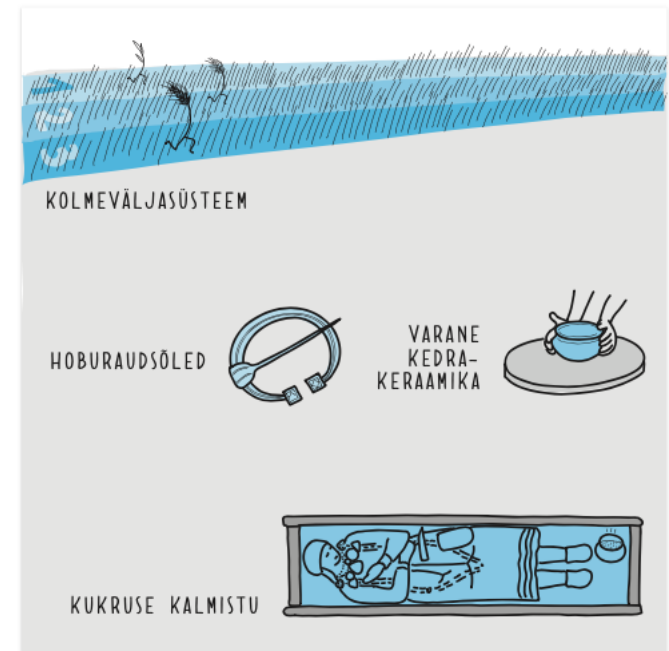
- ◆ Alates 8. sajandist hakati põlde uut moodi ribadeks jagama.
- ◆ Ribapõllud tagasid, et kõik maaomanikud said nii hea kui kehva mullaga maid.

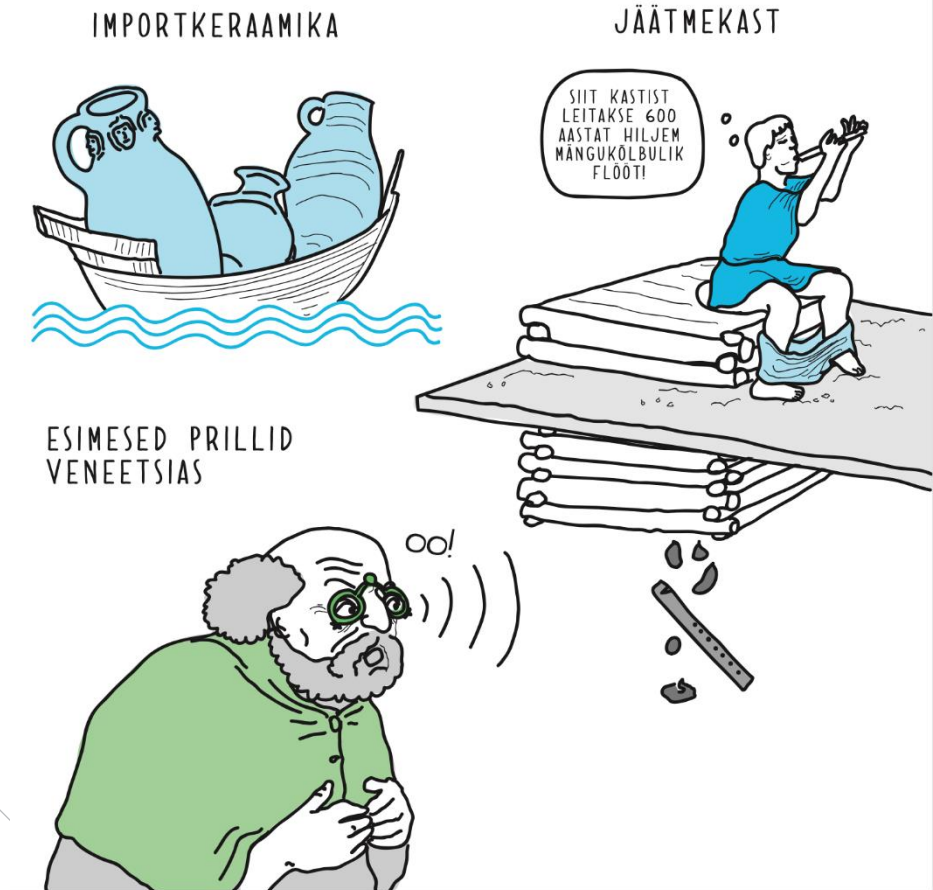

- ◆ Muinasaja lõpul võeti põlluharimises kasutusele **kolmeväljasüsteem** – üks osa põllust oli suvivilja, teine talivilja all ja kolmas osa puhkas.
- ◆ Selliselt vahetuv viljelussüsteem säästis ja taastas mulla viljakust ja andis kokkuvõttes parema saagi.
- ◆ Nii sai ilmselt kogu ühiskond jõukamaks, mida näitavad selgelt ka 12.–13. sajandi aardeleiud ning hauapanustena kaasa antud esemed, näiteks Kukruse kalmistul.

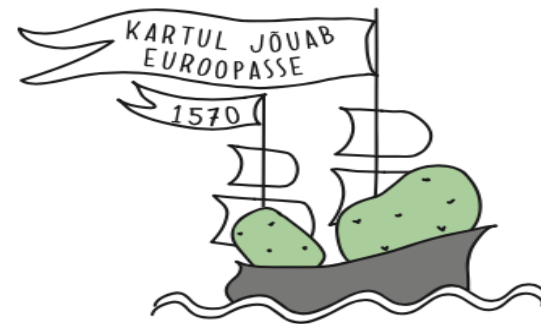

- ◆ Kuna paljud Eestis elavad linlased pärinesid ise Kesk-Euroopast, tõid nad endaga kaasa ka sealsed kombed – näiteks toidukultuuri, mille osaks olid ka kvaliteetsed importnõud.
- ◆ Tihedalt hoonestatud linnades rajati väljaheidete ja jäätmete ladustamiseks spetsiaalsed lampkastid, mille sisu annab arheoloogidele palju infot keskaegsest eluolust.

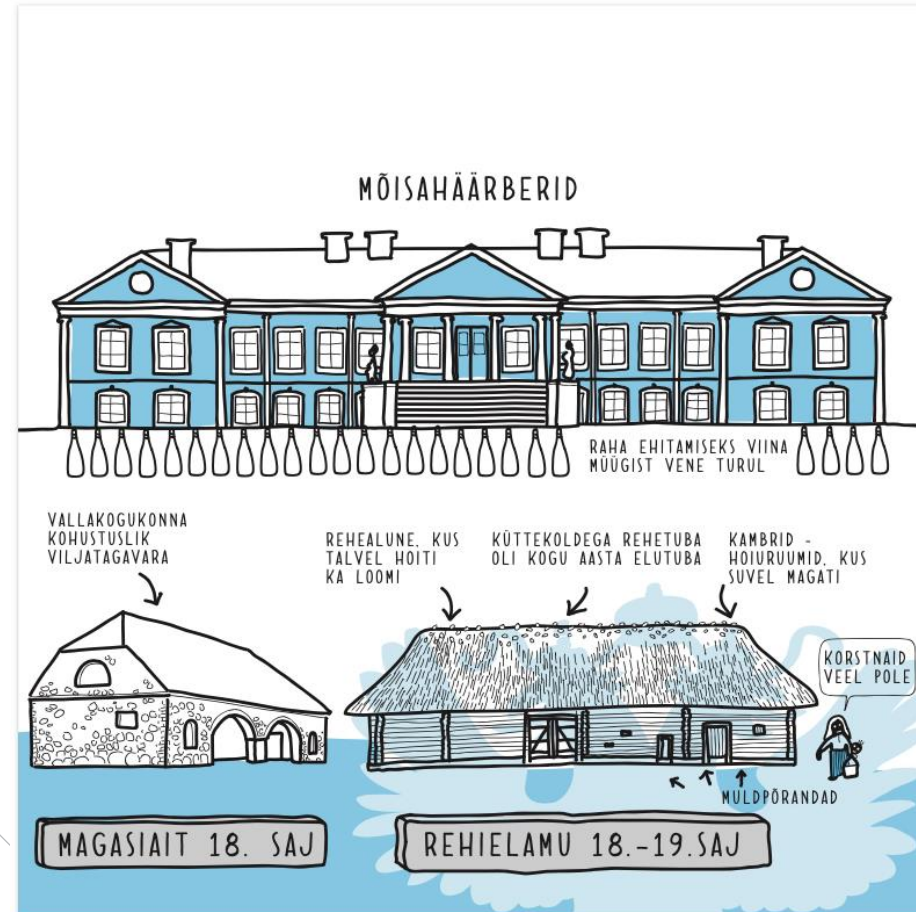

- ◆ 15. sajandil jõudis Eestisse viin. Algul võisid viina põletada vaid linnakodanikud, hiljem kandus tootmine maale.
- ◆ 17. sajandi keskel keelati talupoegadel viinapõletamine ning sellest sai mõisnike privileeg, kelle jaoks kujunes sellest oluline sissetulekuallikas.

- ◆ Viinatootmine aitas mõisadel sissetulekuid suurendada, mille tulemusel ehitati hulgaliselt uhkeid mõisahooneid.
- ◆ Eestlastest maarahvas elas aga endiselt korstende ja avarate akendeta reielamutes. Mõisal lasus kohustus hoida ikalduse korral talupoegadele magasiadas viljatagavara.

Lõuna-Eestis levisid kuuldused Venemaal tasuta jagatavast maast, talurahva nõudmised kasvasid paiguti rahutusteks, mille sõjavägi surus Pühajärvel karmilt maha.

Seejärel loodeti maad saada õigeusku (“keisri usku”) astumisega.

1849. ja 1856. aasta talurahvaseadus lubas talusid mõisnikelt välja osta. Raha selleks koguti Lõuna-Eestis lina, Põhja-Eestis kartuli müügist.

PÜHAJÄRVE SÕDA JA USUVAHETUS 1841

Harivad aiad läbi aegade

- ◆ Kiviaeg
- ◆ Metalliaeg
- ◆ Ristiusu tulek
- ◆ Raamatuaeg
- ◆ Moodsad ajad
- ◆ Okupatsiooniaeg
- ◆ Vabaduste aeg

Kammkeraamika töötuba

- ◆ Esemeid on nimetatud kaunistusvõtete abil, st millega kaunistusi tehti, näiteks kammkeraamika, nörkeraamika.
- ◆ Vajaminevad materjalid:
- ◆ kiirkuivav savi
- ◆ kamm,
- ◆ puust tikud
- ◆ puust nuga (kamm)

Asume tööle!

- ◆ Ühest pakist (1 kg) saab 6 – 8 kaussi
- ◆ vooli pall
- ◆ vajuta keskele lohk
- ◆ tee kauss

Tänud ja jõudu tööle!

ERM annab välja raamatu
“Ajalugu piltides” 2022 jõuluks